

بررسی نگرش جوانان و والدین نسبت به جایگاه اجتماعی سالمندان در خانواده (خانواده‌های تهرانی سال ۱۳۹۵)

طاهره جعفری^۲، نسرین ملکی رودپشتی^۱

۱- عضو هیأت علمی و مدیر گروه مطالعات فرهنگی دانشکده علوم انسانی رفاه (تهران)

۲- دانش آموخته دانشکده علوم انسانی رفاه (تهران)

چکیده

مقاله حاضر باهدف بررسی تفاوت تغییرات نگرش جوانان و والدین آنان نسبت به جایگاه اجتماعی سالمندان در سطح شهر تهران انجام شده است. این پژوهش با بررسی نظریه‌های پژوهشی که در این رابطه انجام شده قصد دارد تفاوت نگرشی جوانان و والدین را بسنجد و به روش پیمایشی انجام شده و اطلاعات با ابزار پرسشنامه محقق ساخته جمع‌آوری شد. جامعه آماری پژوهش افراد بین ۱۸ تا ۷۵ سال در سطح مناطق ۲۲ گانه تهران بزرگ بوده است. با استفاده از فرمول کوکران و به شیوه نمونه‌گیری غیر احتمالی اتفاقی ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شد و اطلاعات لازم برای پژوهش گردآوری شد و در پایان داده‌های به دست آمده با استفاده از نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد. پژوهش حاضر دارای سه متغیر منزلت سالمند، ویژگی سالمند و نیاز سالمندان به حمایت می‌باشد که رابطه جوانان و والدین با آنها سنجیده شده و سپس به مقایسه نتایج پرداخته شده است. بین نگرش جوانان و والدین نسبت به منزلت سالمندان در جامعه تفاوت وجود دارد و والدین منزلت بالاتری برای سالمندان قایل هستند. بین نگرش جوانان و والدین نسبت به ویژگی سالمندان در جامعه تفاوت وجود دارد و والدین ویژگی‌های سالمندان را مثبت‌تر گزارش کرده‌اند. بین نگرش جوانان و والدین نسبت به نیاز سالمندان به حمایت خانواده در جامعه تفاوت وجود دارد و والدین معتقدند سالمندان به حمایت بیشتری در خانواده نیاز دارند.

واژگان کلیدی: نگرش، جوانان، والدین، سالمندان، حمایت خانواده، منزلت

۱- مقدمه و بیان مسأله

سالمندی واقعیتی بیولوژیک است که در تمام طول تاریخ وجود داشته و در سالهای اخیر همواره با علم "پیری درمانی" در علم دیگری به نام "سالمندشناسی" فرایند پیری به طور کلی مورد بررسی قرار گرفته است. (سیفی و زینالی، ۱۳۸۶)

در عصر حاضر به دلیل افزایش امید به زندگی و کاهش میزان باروری در دنیا، سالمندی به یک پدیده جهانی تبدیل شده است. براساس آمارهای سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۰۰ حدود ۶۰۰ میلیون سالمند در جهان وجود داشت که در سال ۲۰۲۵ به ۱/۲ میلیارد نفر و در سال ۲۰۵۰ به ۲ میلیارد نفر خواهد رسید. بر این اساس سالمندان، سریع‌ترین نرخ رشد جمعیت را در بین گروه‌های مختلف سنی دارند. (ثناگو؛ بازار؛ چهره‌گشا؛ فرنجیک؛ نوروزی؛ پاکروان‌فر؛ آسایش؛ جویباری، ۱۳۹۰) در ایران براساس اعلام سازمان ملل متحد در حال حاضر حدود ۵/۴ تا ۷/۸ درصد جمعیت را سالمندان تشکیل می‌دهند که این ارقام در سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۵۰ به ترتیب به ۱۰/۵ و ۲۱/۷ درصد افزایش پیدا خواهد کرد. (همان منبع)

جامعه ایران طی دهه‌های اخیر به طور گسترده‌ای بسوی شکل‌گیری جامعه شهری تحول یافته است. همچنین "خانواده ایرانی" نیز همسو و همزمان با شهری شدن در حال دگرگونی همه جانبه بوده است ولی مسأله خانواده در جامعه ایران تنها با شهری شدن قابل تبیین نیست. خانواده امروز با مجموعه وسیعی از عوامل مانند فناوری‌ها، جهانی شدن، گسترش آموزش و آموزش عالی، فراغتی شدن جامعه، رسانه‌ای شدن، زنانه شدن، مصرفی شدن، دموکراتیک شدن، شبکه‌ای شدن، مجازی شدن، زیبایی شناسانه شدن و دیگر فرایندهای عمومی تحول فرهنگ ارتباط دارد. البته می‌توان تمام این عوامل را نیز به نوعی بخشی از ویژگی‌های جامعه شهری امروزی دانست. جامعه ایران نیز مانند جوامع دیگر از فرایندهای مذکور تأثیر پذیرفته است. این تأثیرات را در شهر تهران بیش از تمام شهرهای دیگر ایران می‌توان مشاهده کرد. (فاضلی، علینقیان، ۱۳۹۱)